4. Неруш Ю.М. Коммерческая логистика : [учебник] / Ю.М. Неруш. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 270 с.
5. Пічугіна Ю.В. Формування ефективного транспортного експедирування в морських портах : автореф. дис. … канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Ю.В. Пічугіна. – СПб., 2009 – С. 40–43.
6. Саркисов С.В. Управление логистикой : [учеб. пособ. для вузов] / С.В. Саркисов. – М. : Дело, 2004. – 368 с.
7. Стадник В.Г. К проблеме повышения эффективнсти управления качеством транспортно-експедиторской компании / В.Г. Стадник. – Дніпропетровськ, 2010.
8. Система стандартов ИСО 9004-2001. Системы менеджмента качества. Рекомендации по улучшению деятельности.
9. Фомин В.Н. Квалиметрия. Управление качеством. Сертификация : [курс лекций] / В.Н. Фомин. – М., 2000.
10. Всеобщее управление качеством : [учебник для вузов] / О.П. Глудкин, Н.М. Горбунов, А.И. Гуров, Ю.В. Зорин. – М. : Радио и связь, 1999.
11. Хойер Р., Хойер Б. Что такое качество? / Р. Хойер, Б. Хойер // Стандарты и качество. – 2002. – № 23. – С. 97–102.

УДК 005:330.341.1(477)

Ткаченко І.П., к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний технічний університет
Очеретяний В.В., студент
Дніпровський державний технічний університет

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ФОРМУВАННЯ ЙОГО ІННОВАЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ

Ткаченко І.П., Очеретяний В.В. Механізм забезпечення стратегії інноваційного розвитку підприємства в системі інституційної структури формування його інноваційної поведінки. У статті висвітлено питання, які стосуються змісту та шляхів удосконалення управління інноваційною діяльністю підприємств у контексті формування механізму забезпечення стратегії їх інноваційного розвитку в системі інституційної структури формування інноваційної поведінки. Зазначено, що ключовим завданням організації системи інституційної структури формування інноваційної поведінки підприємства є створення «правил поведінки», генерування інформації у поєднанні з одночасним розв'язанням проблем, що виникають, та підтримкою збалансованості інтересів усіх стейкхолдерів та контрагентів.

Ключові слова: механізм, інновації, інноваційна активність, інституції, інноваційна структура, інноваційна поведінка.

Ткаченко И.П., Очеретяный В.В. Механизм обеспечения стратегии инновационного развития предприятия в системе институционной структуры формирования его инновационного поведения. В статье освещены вопросы, которые касаются содержания и путей усовершенствования управления инновационной деятельностью предприятий в контексте формирования механизма обеспечения стратегии их инновационного развития в системе институционной структуры формирования инновационного поведения. Отмечено, что ключевым заданием организации системы институционной структуры формирования инновационного поведения предприятия является создание «правил поведения», генерирование информации в сочетании с одновременным решением проблем, которые возникают, и поддержкой сбалансированности интересов всех стейкхолдеров и контрагентов.

Ключевые слова: механизм, инновации, инновационная активность, институции, инновационная структура, инновационное поведение.

Tkachenko I.P., Ocheretianyi V.V. Mechanism of providing of strategy of innovative development of enterprise in the system of institutional structure of forming of him innovative behavior. In the article the lighted up questions that touch maintenance and ways of improvement of management of enterprises innovative activity in the context of forming of mechanism of providing of strategy them innovative development in the system of institutional structure of forming of innovative behavior. Pre-condition of socio-economic increase of country is development of innovative enterprise. However, the indexes of innovative development in industry of Ukraine considerably fall behind from analogical world values. It is marked in the articles lighted up, that a key task to organization of the system of institutional structure of forming of innovative behavior of

enterprise is creation of «rules of behavior», generuting of information in combination with the simultaneous decision of problems that arise up, and support of balanced of interests of all stákeholders and contractors.

Keywords: mechanism, innovations, innovative activity, institutes, innovative structure, innovative behavior.

Постановка проблеми. Вирішення питань реалізації системних перетворень у відновленні конкурентних позицій держави на європейському та світовому ринках, підвищення рівня її конкурентоспроможності, реалізації потужного науково-технічного та соціального потенціалу України можливе лише за умови економічного зростання на основі інноваційного типу розвитку.

Сьогодні основним рушієм прогресу, без якого неможливий розвиток, є впровадження інновацій. Однак, як зазначено у Постанові Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» від 11.02.2015 № 182-VIII, в Україні за роки незалежності наука втратила функції впливу на соціально-економічний розвиток держави, до критичного рівня знизився показник вітчизняного науково-технічного потенціалу, що стало загрозою національній безпеці України. Проблема має системний характер і зумовлена загальними принципами організації соціально-економічної діяльності України [1, с. 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління стратегічним та інноваційним розвитком підприємств присвячено дослідження таких закордонних та вітчизняних науковців, як І. Ансофф, Л. Антонюк, В. Аньшіна, В. Василенко, Н. Гончарова, А. Гріньов, П. Друкер, С. Ілляшенко, Н. Краснокутська, О. Кузьмін, Р. Моборн, Ф. Ніксон, І. Павленко, М. Портер, І. Роджерс, Дж. Стрікленд, А. Томпсон, Р. Фатхутдінова, К. Фрімен, В. Чубай, Г. Швиденко, З. Шершньова, Й. Шумпетер та ін. Водночас широке коло питань, які стосуються змісту та шляхів удосконалення управління інноваційною діяльністю підприємств у контексті формування механізму забезпечення стратегії їх інноваційного розвитку в системі інституційної структури формування інноваційної поведінки, ще недостатньо досліджене. Все це зумовлює необхідність та актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є пошук шляхів удосконалення механізму забезпечення стратегії інноваційного розвитку підприємства в системі інституційної структури формування його інноваційної поведінки з огляду на світовий досвід здійснення такої політики та з урахуванням практичних напрацювань у цій сфері в Україні.

Виклад основних результатів. Передумовою соціально-економічного зростання країни є розвиток інноваційного підприємництва. У сучасних умовах наука та науково-технічна сфера відіграють визначальну роль в ефективному розвитку економік передових країн світу та якісному покращенні життя громадян. Стрімко зростає наукоємність ВВП, збільшується кількість зайнятих у науково-технічній сфері, нарощуються кошти на її фінансове та ресурсне забезпечення. Світовий ринок наукоємної продукції зростає в 2–2,5 рази швидше порівняно з темпами росту світової економіки [1, с. 2].

Однак багаторазове скорочення наукових розробок протягом останніх років в Україні призвело до глибокої кризи в інноваційній діяльності. Крім того, вплив воєнних дій на сході нашої країни завдає нищівного удару на стан економічної системи у цілому і на розвиток науки та науково-технічної сфери зокрема. 2014 р. увійшов в історію незалежної України як рік найскладніших випробувань. Країна зазнала територіальних утрат, постала перед загрозою економічного колапсу і втрати державності внаслідок агресії з боку ядерної держави – Росії. Під впливом подій 2014 р. поточна економічна ситуація характеризується подальшим занепадом [2, с. 2]. Нинішнє українсько-російське протистояння вже справляє серйозний вплив на фінансову ситуацію в обох країнах і макроекономічні аспекти їхнього розвитку. Причому якщо в Україні це є безпосереднім наслідком українсько-російського протистояння, то в російській економіці такі зміни більшою мірою відбуваються під впливом західних санкцій щодо Росії у зв'язку з її політикою щодо України [3, с. 8]. Серед основних факторів, що зумовлюють економічні тенденції у 2015–2016 рр., є: низький зовнішній та внутрішній попит унаслідок гальмування економічного зростання; зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів; ускладнення відносин з основними торговельними партнерами та відтік інвестицій. Комплексна взаємодія показників за відсутності належних заходів стабілізації ситуації призводить до підсилення процесів занепаду економіки [2, с. 2].

Слід зазначити, що саме на реальному секторі економіки відобразився нищівний удар від збройного протистояння. Крім того, слід зауважити, що в сучасній економіці, яка характеризується стійкими інфляційними тенденціями, схильністю до кризових явищ, дефіцитом ресурсів, загостренням конкуренції на традиційних ринках, зростанням соціальних потреб, єдиним способом забезпечення підприємствам можливості як для простого відтворення, так і подальшого зростання на основі зміцнення їх конкурентоспроможності є інновації. Очевидними є прогалини в державній політиці щодо невизначеності її пріоритетів, недостатності важливих для відновлення економіки проектів розвитку та складності їх

Таблиця 1

Інноваційна активність підприємств України

Роки	Питома вага підприємств, що займалися інноваціями	Загальна сума витрат	У тому числі за напрямами						
			Дослідження і розробки[1]	у тому числі		Придбання інших зовнішніх знань[2]	Підготовка виробництва для впровадження інновацій[3]	Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення[4]	Інші витрати
				Внутрішні НДР	Зовнішні НДР				
	%	млн.грн.							
2000	18,0	1760,1	266,2	X	X	72,8	163,9	1074,5	182,7
2001	16,5	1979,4	171,4	X	X	125,0	183,8	1249,4	249,8
2002	18,0	3018,3	270,1	X	X	149,7	325,2	1865,6	407,7
2003	15,1	3059,8	312,9	X	X	95,9	527,3	1873,7	250,0
2004	13,7	4534,6	445,3	X	X	143,5	808,5	2717,5	419,8
2005	11,9	5751,6	612,3	X	X	243,4	991,7	3149,6	754,6
2006	11,2	6160,0	992,9	X	X	159,5	954,7	3489,2	563,7
2007	14,2	10850,9	986,5	793,6	192,9	328,4	X	7471,1	2064,9
2008	13,0	11994,2	1243,6	958,8	284,8	421,8	X	7664,8	2664,0
2009	12,8	7949,9	846,7	633,3	213,4	115,9	X	4974,7	2012,6
2010	13,8	8045,5	996,4	818,5	177,9	141,6	X	5051,7	1855,8
2011	16,2	14333,9	1079,9	833,3	246,6	324,7	X	10489,1	2440,2
2012	17,4	11480,6	1196,3	965,2	231,1	47,0	X	8051,8	2185,5
2013	16,8	9562,6	1638,5	1312,1	326,4	87,0	X	5546,3	2290,9
2014	16,1	7695,9	1754,6	1221,5	533,1	47,2	X	5115,3	778,8
2015	17,36	13813,7	2039,5		1834,1		205,4	84,9	X

[1] З 2007 р. сума внутрішніх та зовнішніх НДР; [2] до 2007 р. придбання нових технологій; [3] з 2007 р. показник віднесено до інших витрат; [4] до 2007 р. придбання машин та обладнання, пов'язані з упровадженням інновацій; [5] дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції; [6] починаючи з 2015 р. звіт подають юридичні особи видів економічної діяльності промисловості з чисельністю 50 осіб та більше.

Таблиця 2

Впровадження інновацій на вітчизняних промислових підприємствах

	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т. ч. маловідходні, ресурсо-зберігаючі	Освоєно виробництво іноваційних видів продукції,* найменувань	із них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014**	12,1	1743	447	3661	1314	2,5
20152	15,2	1217	458	3136	966	1,4

* До 2003 р. нових видів продукції

** Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

імплементації. Крім того, нерозвиненість національної інноваційної системи як передумови формування нових джерел зростання не дає змоги забезпечувати підвищення конкурентоспроможності країни.

Як свідчать дані табл. 1, протягом багатьох років інноваційна активність промислових підприємств залишається на вкрай низькому рівні: у 2000 р. інноваційною діяльністю займалися 18,0% підприємств промисловості, впроваджували інновації – 14,8%; у 2014 р. інноваційною діяльністю займалися лише 16,1% підприємств промисловості, впроваджували інновації – 12,1%; у 2015 р. інноваційною діяльністю займалися 17,1% підприємств промисловості, впроваджували інновації – 15,2%.

Водночас питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової скоротилася з 6,8% у 2001 р. до 1,4% у 2015 р. (табл. 2). Фінансування інноваційної діяльності здійснювалося переважно за рахунок власного капіталу.

Як свідчать дані табл. 3, триває руйнація фундаментальної бази для забезпечення структурних реформ на інноваційних засадах, що негативно від-

Таблиця 3

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт

	Всього, у фактичних цінах	У тому числі				Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги	
	млн. грн.					%
1996	1111,7	140,6	321,6	606,9	42,6	1,36
1997	1263,4	188,5	309,2	693,7	72,0	1,35
1998	1269,0	205,5	297,5	682,8	83,2	1,24
1999	1578,2	220,5	330,4	918,6	108,7	1,21
2000	1978,4	266,6	436,7	1106,3	168,8	1,16
2001	2275,0	353,3	304,9	1317,2	299,6	1,11
2002	2496,8	424,9	343,6	1386,6	341,7	1,11
2003	3319,8	491,2	429,8	1900,2	498,6	1,24
2004	4112,4	629,7	573,7	2214,0	695,0	1,19
2005	4818,6	902,1	708,9	2406,9	800,7	1,09
2006	5354,6	1141,0	841,5	2741,6	630,5	0,98
2007	6700,7	1504,0	1132,6	3303,1	761,0	0,93
2008	8538,9	1927,4	1545,7	4088,2	977,7	0,90
2009	8653,7	1916,6	1412,0	4215,9	1109,2	0,95
2010	9867,1	2188,4	1617,1	5037,0	1024,6	0,90
2011	10349,9	2205,8	1866,7	4985,9	1291,5	0,79
2012	11252,7	2621,9	2057,7	5369,9	1203,2	0,80
2013	11781,1	2695,5	2087,8	5772,8	1225,1	0,80
2014*	10950,7	2475,2	1910,2	5341,5	1223,8	0,69
2015*	12611,0	2465,6	2271,3	6523,0	1351,1	0,64

*Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції

Таблиця 4

Групування основних підходів етимологічних досліджень до визначення поняття «інституції»

Підходи	Опис підходів
«Фундаторська ортодоксія»	– інституції: формальні, неформальні
«Тотально-інституційний підхід»	– інституція – як традиція, норма, як безумовний спосіб господарюючої поведінки є чимось стійким, незмінним, стабільним
«Інституційно-системне структурування»	– владно-організаційні інститути (інститути державної влади, інститут місцевого самоврядування);
	– базисно-господарські та функціонально-економічні системні інститути (інститут власності, інститут підприємництва, інститут грошей, фінансово-кредитний інститут, інститут ціноутворення);
	– господарсько-асоціативні інститути (фірма, держава, домогосподарство);
	– асоціативно-соціальні інститути (партії, профспілки, суспільні об'єднання, громадські організації).

бивається на динаміці рівня витрат на фінансування науково-технічних робіт (із 1,24% ВВП у 2003 р. до 0,64% ВВП у 2015 р. за прийнятного значення 2% ВВП) і свідчить про посилення загроз інноваційній безпеці держави.

Показники інноваційного розвитку в промисловості України значно відстають від аналогічних світових значень. Так, у провідних країнах – США, Японії, Німеччині та Франції – частка інноваційно активних підприємств коливається в межах 70–80%; у країнах ЄС частка підприємств, що впроваджують інновації, вчетверо більша, ніж в Україні.

Важливою подією 2014 р. стало підписання Україною Угоди про асоціацію, що відкриває значні перспективи для реального сектору економіки. У промисловому секторі Угода про асоціацію надає нового імпульсу інноваційним зрушенням України завдяки розширенню можливостей її участі в програмах науково-технічного розвитку ЄС та інтеграції України в європейський дослідницький простір. Так, 20 березня 2015 р. підписано Угоду між Україною та ЄС про участь України у Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт – 2020» (Програма «Горизонт – 2020»), яка об'єднує всі програми ЄС із фінансування досліджень та інновацій. Набуття Україною асоційованої участі в Програмі «Горизонт – 2020» дає змогу підприємствам та організаціям брати участь у проектах Програми на однакових із країнами – членами ЄС умовах.

Єдиним шляхом виходу зі складної ситуаці,ї в якій зараз опинилася вітчизняна економіка, перехід до інноваційної моделі розвитку та імплементація для цього на всіх її рівнях, але насамперед на мікрорівні, механізмів упровадження інновацій є єдиним безальтернативним засобом забезпечення конкурентоспроможності продукції, бізнесу, підприємств, галузей, секторів та національної економіки будь-якої країни незалежно від її природно-ресурсного та трудового потенціалу.

Враховуючи те, що сучасна теорія інновацій вирішальною мірою формується під впливом інституціоналізму, роль інституцій у житті організованого суспільства важко переоцінити, оскільки ключовим завданням країни в умовах трансформаційних перетворень є створення та розвиток інститутів ринку.

Удосконалення наявних важелів механізму забезпечення стратегії інноваційного розвитку підприємств та створення нових інноваційних елементів стали ключовими чинниками імплементації системи інституційної структури формування його інноваційної поведінки. Слід зазначити, що розвиток інституціоналізму потребує вдосконалення понятійного апарату і розмежування змісту таких категорій, як «інституції» та «інститут», оскільки відсутність наукової понятійно-категоріальної чистоти призводить до змішування змісту різних понять [5, с. 2]. Основні підходи етимологічних досліджень до визначення поняття «інституції» представлено в табл. 4.

Групування основних підходів до системи комплексного підходу етимологічних досліджень визначення сутності поняття «інститут» дало змогу констатувати його як тривалі суспільно-економічні відносини, які базуються на формальних і неформальних інституціях, та як суб'єкта – носія певних соціально-економічних відносин на мікро- та макрорівні.

Ключовим завданням інституцій є створення сигналів про потреби суспільства, тобто генерування інформації у поєднанні з одночасним розв'язанням проблем, що виникають, та підтримкою збалансованості інтересів усіх його членів.

Отже, ключовим завданням організації системи інституційної структури формування інноваційної поведінки підприємства є створення «правил поведінки», генерування інформації у поєднанні з одночасним розв'язанням проблем, що виникають, та підтримкою збалансованості інтересів усіх стейкхолдерів та контрагентів. Саме інноваційна стратегія підприємства є тією логікою, якою керується підприємство, принципами, яких дотримується підприємство, методами, які обирає підприємство для ведення бізнесу та конкуренції, які ґрунтуються на інноваціях, в основі яких закладено інноваційний імператив поведінки, дій та рішень підприємства та його менеджменту. Інноваційна стратегія, підпорядкована завданням загальної стратегії підприємства, спрямована на комплексне формування та використання інноваційного потенціалу підприємства і на цій основі на забезпечення довгострокового функціонування інноваційного процесу на підприємстві шляхом належної організації всіх його складових елементів та підсистем та створення конкурентоспроможної інноваційної продукції та технологій найбільш ефективним та оптимальним шляхом.

Системне запровадження інновацій на підприємстві для забезпечення та розвитку конкурентоспроможності можна здійснити лише завдяки системним діям управління інноваційним процесом на підприємстві на основі такого системного інструменту, як стратегія, а саме інноваційна стратегія підприємства, яка являє собою, у нашому баченні, певний збалансований стратегічний набір/портфель правил як загальної, так і вузькофункціональної інноваційної поведінки підприємства, тобто створення системи інституційної структури формування його інноваційної поведінки та реалізації інноваційного потенціалу. Слід зазначити, що реалізація інноваційного потенціалу є процесом використання підприємством наявних суб'єктивних і об'єктивних можливостей, які формуються у внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства, для розвитку інноваційної діяльності.

Особливості системної інституційної структури та властивостей механізму забезпечення стратегії інноваційного розвитку підприємства дають

змогу включити до його складу такі елементи, як методи і засоби, форми, інструменти та моделі, що у своїй взаємодії забезпечують ефективність роботи всієї системи проходженням послідовності етапів. Загальним результатом роботи механізму є чітко сформована послідовність кроків (аналіз, планування, реалізація, контроль), яка, забезпечуючи подальшу реалізацію стратегії підприємства, підкріплює її ефективність наявністю ітераційних зв'язків для корекції попередніх етапів, а також загальним контролем на заключному етапі роботи механізму. Водночас слід пам'ятати про особливості, специфіку організації роботи окремого підприємства, що, безумовно, впливає на зміст стратегічного управління його інноваційним розвитком, який є унікальним для кожного підприємства та характеризується сформованою впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища специфічною формою.

Висновки. Отже, механізм забезпечення стратегії інноваційного розвитку підприємства в системі інституційної структури формування його інноваційної поведінки повинен базуватися на комбінації підходів до її формування, має бути орієнтованим на дотримання балансу між стратегічними пріоритетами та перспективними напрямами інноваційного розвитку підприємства, мінімізацію економічних ризиків через упровадження моніторингу реалізації кожного етапу інноваційної стратегії, імплементацію динамічної моделі вибору інноваційної стратегії, здатної реагувати на зміни зовнішніх та внутрішніх факторів, а також поєднувати в собі такі процеси: визначення вектору інноваційних перетворень, формування моделі стратегічного інноваційного розвитку, розроблення систем управління проектами інноваційного розвитку, розроблення інструментів контролю і аналізу результатів розроблення та імплементації інноваційної стратегії та спрямований на організацію стратегічного управління інноваціями засобами сформованої інституційної структури механізму забезпечення інноваційної стратегії.

Список літератури:

1. Постанова Верховної Ради України № 182-VIII від 11.02.2015 «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/182-19.

2. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014–2015 рр. (частина 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi/.

3. Кулицький С. Економічні аспекти нинішнього українсько-російського протистояння / С. Кулицький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=387.

4. Лозовський О.М., Глухова Н.В. Особливості інноваційних стратегій як рушійного фактору розвитку інновацій на підприємствах / О.М. Лозовський, Н.В. Глухова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nauka.zinet.info/23/gluhova.php.

5. Катигробова О.В. Сутнісна характеристика понять «інститут» та «інституція» в теорії інновацій / О.В. Катигробова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-311/economic-theory-and-history-311/7510-description-of-understanding-sutnsna-qnstitutq-ta-qnstitutsyaq-in-teor-nnovatsy.